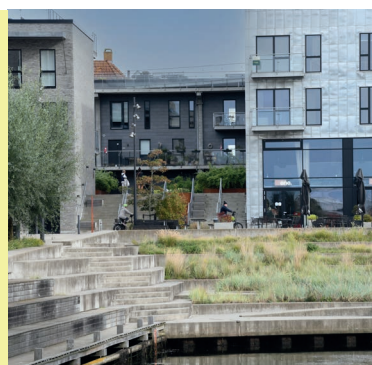
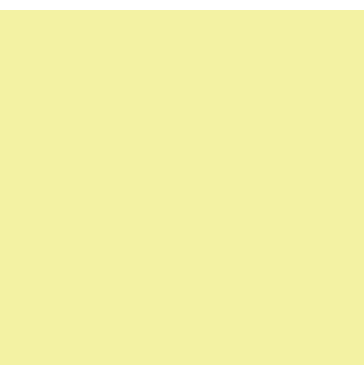
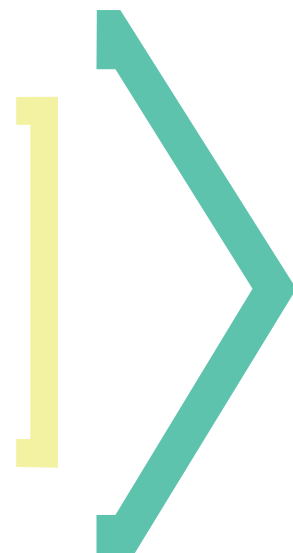

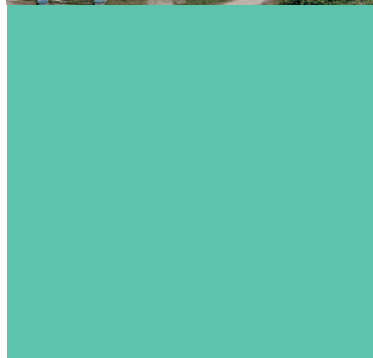
GUIDE TIL BYVANDRING I KANALBYEN

EN NY BYDEL MED DYBE RØDDER I HISTORIEN

RUTEN STARTER VED TOLDKAMMERET 9 OG
SLUTTER I NATURPARKEN SØNDERVOLD.

**TAG PÅ BY-
VANDRING
I KANAL-
BYEN**

Læs mere på
www.kanalbyen.dk

KANALBYEN
I FREDERICIA
IK

VELKOMMEN TIL!

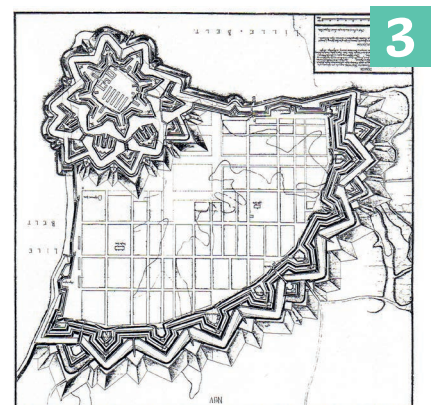
Kom med på en tur i Kanalbyen og oplev en helt ny bydel med fællesskaber, klimatilpasning, biodiversitet og dybe rødder i historien.

På turen, som er cirka 1,5 km lang, vil du blive klogere på tankerne bag Kanalbyen, og du vil

høre mere om de byrum, du møder på din vej.

Rutebeskrivelsen og fortællingerne tager du selv med i form af et print af dette dokument.

God tur!

1. FRA INDUSTRI TIL MODERNE BYDEL

Toldkammeret 9

Du står på en nyanlagt plads mellem kontorhuset Port House og boligbebyggelsen Langebro, som også rummer en Michelin-restaurant.

Set lidt mere fra oven, står du lige midt i Danmark og lige midt mellem en historisk by og et levende hav.

Frem til 00'erne var området her på havnen fuldt af travle arbejdspladser. Området har været i brug som erhvervshavn i flere hundrede år, men i 1900-tallet tog udviklingen for alvor fart i området, der snart var omdannet til et inferno af skorstene, siloer og tung trafik. Arbejdspladser, som Fredericia Skibsværft og gødningsfabrikken Kemira, dominerede området og tegnede billedet af Fredericia som en driftig industriby.

I starten af dette århundrede begyndte nye vinde dog at blæse over kajkanten fra verdens havnebyer. I byer som New York, Aarhus og København havde man fået øjnene op for at udvikle boliger og erhverv på de tidligere erhvervshavne. Og mens industrien og de ryggede skorstene flyttede

ud af de tættest befolkede områder, opstod nye, levende bydele, hvor mennesker kunne nyde nærheden til vandet i god afstand til fabrikkerne.

EN NY BYDEL SER DAGENS LYS

Byrådet her i byen kunne se en sådan udvikling til gavn for Fredericia, og i 2007 blev det vedtaget, at denne del af havnen fremover skulle være hjemsted for boliger, erhverv og kultur.

Til det formål stiftede Fredericia Kommune og Realdania By & Byg et fælles selskab, der skulle stå for byens udviklingsplan og anlæg af veje, klimatilpasning, kanaler og byrum. Selskabet skulle samtidig sælge byggefelter til bygherrer, der opfører bygninger, som understøtter udviklingsplanen for området.

Et af de første skridt var at udskrive en konkurrence om udviklingsplanen for den nye bydel, og i 2011 kunne Fredericia Kommune og Realdania By & Byg præsentere planen for 'Kanalbyen i Fredericia' (der dengang hed Fredericia C).

Hvad der helt præcist stod i den udviklingsplan, vil du blive meget klogere på, hvis du fortsætter til de næste nedslagspunkter på denne rute.

KAN DU FORNEMME STEDETS HISTORIE?

Prøv at kigge dig omkring.

Måske kan du fornemme stedets historie i den nye arkitektur?

Det kunne fx være i belægningen, der, lige som på en havn, er en kombination af forskellige underlag. - Eller i brugen af materialet corténstål, som kendes fra containere og fragtskibe. Du finder det i kanten af pladsen og på husenes altaner.

Det gamle slæbested til små både og den lange mole er bevaret fra den gamle erhvervshavn. Den bruges i dag som et udflugtsmål, hvor man kan fiske og spotte marsvin, der ofte leger i vandet ud for molen.

Bag kontorhuset Port House kan du se den moderne erhvervshavn. Naboskabet til erhvervshavnen er noget af det, der bliver håndteret i byudviklingen, og lige nu er en støjmur mellem boligområdet og erhvervshavnen på tegnebrættet.

ARKITEKTUR OG DESIGN

Kanalbyens udviklingsplan fra 2012 er skabt af et hollandsk/dansk team under ledelse af hollandske KCAP. Planen revideres løbende.

Denne del af Kanalbyen, også kaldet Søndervoldgade Kvarteret, er udviklet af A. Enggaard A/S. Udearealerne er designet af landskabsarkitekterne SLA Architects, og husene er tegnet af SHL Arkitekter. Kontorbygningerne ejes af ADP (Danish Associated Ports).

FAKTA OM FREDERICIA SKIBSVÆRFT

Mens de fleste industrivirksomheder var flyttet ud af området i løbet af 00'erne, lå Fredericia Skibsværft lige her, hvor vi står nu, fra 1916 og frem til 2010, hvor det flyttede til Lindø. Værftet var en stor arbejdsplads, der har været med til at brødføde Fredericianerne i generationer. Derfor var det ikke uden modstand, da Fredericia Byråd besluttede, at værftet skulle flytte ud til fordel for det nye byområde. For nogle familier betød det enden på en epoke i byen. For andre opstod der nye muligheder, for indbyggerne i Fredericia kunne nu igen få adgang til havnefronten og Lillebælt.

Find post 2

Når du er færdig med at nyde udsigten, skal du følge kajkanten ca. 300 meter, til du når bunden af Gammel Havn med lystbåde og Cafe Mums.

2. HAVNEHYGGE OG KLIMASIKRING

Gothersgade 42 ved Gl. Havn og Café Mums.

Nu står du i bunden af lystbådehavnen Gl. Havn.

Herfra har du et godt kig op mod Fredericia bymidte via Gothersgade, og du skal ikke gå ret langt, før du er i Fredericias travle handelscentrum med butikker, cafeer og meget mere.

Den form for byliv vil du også kunne opleve her i fremtiden. Når området her ved Gammel Havn skal udvikles, bliver der mulighed for masser af udadvendte funktioner som f.eks. butikker, kultur og uddannelsesinstitutioner. Ideen er, at bylivet her vil smelte sammen med livet i bymidten.

KLIMA-DIGET

Hvis du vender blikket mod vandet igen, kan du se et dige i beton med grønne bede, som omkranser hele lystbådehavnen. Diget udgør en rekreativ promenade, hvor man kan gå og nyde nærheden til vandet.

Men diget har også en anden vigtig funktion.

Diget er nemlig med til at beskytte området mod stormflod. En hændelse, der desværre er risiko for her i Fredericia.

HÆVET TERRÆN

Diget sikrer ikke området mod havet alene. Partnerskabet bag Kanalbyen har hævet hele den del af den nye bydel, der ligger til venstre for Gammel Havn (når du kigger ud over havnen) til 2,5 meter over dagligt vande. Opfyldet består af jord, der kommer fra den udgravede kanal og byggeprojekter i området.

På toppen er der tilført ren jord. Det har været nødvendigt, fordi jorden her i området blev forurennet, da havnen var industriområde.

I Søndervoldgade Kvarteret, der hvor du startede ruten, ligger det naturlige terræn højere, og husene er etableret på et ekstra hævet niveau.

Tilsammen sikrer disse foranstaltninger Kanalbyen og bymidten mod stormflod og forventede havvandsstigninger.

ARKITEKTUR OG DESIGN

Byrummet og diget omkring Gammel Havn, inklusive bedene med beplantning a la 'Østjysk strandeng', er designet af SLA Architects.

Find post 3

Fortsæt på den anden side af Gammel Havn. Find kanalen, og følg den til du er kommet over Købmagergade og træder ind på Frederiks Promenade. Stop ved den røde bro og kunstværket med de farvestrålende master.

3. IDEER FRA 1600-TALLET ER STADIG GODE

Købmagergade 101 / Hjørnet Købmagergade Frederiks Promenade

Du står nu på hjørnet af Frederiks Promenade og Købmagergade. Hvis du kigger op ad Købmagergade, kan du se gennem hele bymidten op til byens voldanlæg.

Det er ikke tilfældigt. Fredericia er anlagt som fæstningsby. Omkranset af en vold og med en byplan som et skakbræt.

De lange lige gader og centrale pladser gjorde det muligt for 1600-tallets hærchefer at opmarchere tropperne hurtigt og føre dem ud på voldene, når der var angreb. Gaderne var også velegnede til at overskue byen og havet – og til at skyde nedad, når byen blev angrebet.

I dag står byens stramme gadenet som et lysende eksempel på 1600-tallets byplanlægning. Og som en del af vores kulturarv. Og netop det historiske særkende er noget, som bliver hyldet og understreget i udviklingen af Kanalbyen.

Som en del af udbygningen af Kanalbyen er flere af byens stramme sigtelinjer blevet genetableret. Samtidig følger Kanalbyen en fysisk plan, hvor de lange lige gader forlænges. Og hvor de nord-

sydgående linjer blev brudt i industriens tid, er linjerne nu igen intakte hele vejen fra volden til kajkanten.

Også navne på de nye gader og byrum er hentet med inspiration fra stedet historie som kongeby, fæstningsby og en vigtig handels- og industriby.

KONGELIGE KANALER

Ideen om at skabe en kanalby her i området er også en historisk ide. Da Frederik den 3. anlagde fæstningsbyen Fredericia i 1600-tallet, drømte han netop om en kanalby efter hollandsk forbillede.

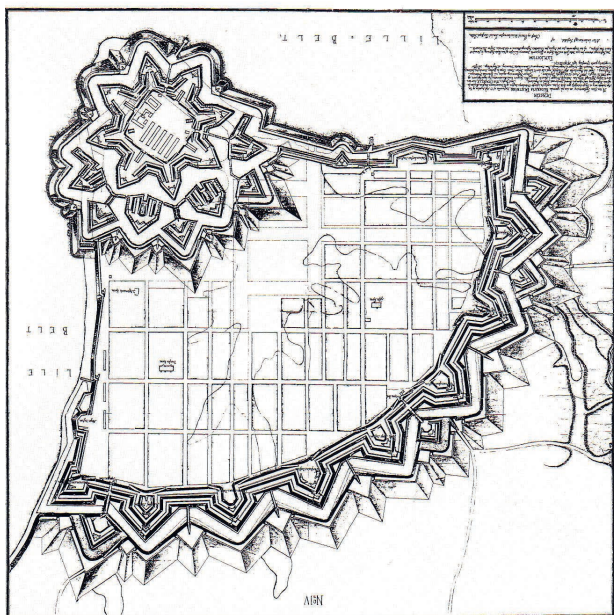
Kanalerne blev aldrig realiseret i Kongens egen tid, men den dukkede op til overfladen igen i 2010, da et dansk/hollandsk team arbejdede på et forslag i konkurrencen om en plan for Kanalbyen. Og da holdets forslag gik hen og vandt konkurrencen, stod det fast, at området skulle udvikles som en kanalby.

I 2015 blev Frederiks Kanal anlagt, og siden da er promenaden og husene kommet til. De første beboere flyttede ind her ved promenaden i 2017.

I de kommende år skal der graves endnu en kanal. Den kommer til at starte her, hvor du står nu, og vil munde ud i Lillebælt.

Find post 4

For at komme frem til næste stop skal du fortsætte ca. 200 meter langs Frederiks Kanal, til du når trappeområdet for enden af kanalen.

4. KONGEN MED PASSEREN

Kongens Punkt / trappen for enden af Frederiks kanal

Du står nu for enden af Frederiks Kanal ved et trappelandskab mellem promenaden og kanalen.

Tag et hvil på trappen, mens du hører mere om stedet.

Langs Promenaden kan du se en række bygninger. De huser ejerlejligheder, lejeboliger, ungdomsboliger og forskellige erhverv. På den anden side af kanalen opføres Carolinelunden, som er boliger i form af lejligheder, townhouses og rækkehuse.

Byrummet du er i nu, er designet til ophold og afslapning, men bliver også brugt af den lokale crossfit klub, der skubber traktordæk op ad zig-zag stien.

VANDSPEJLET STIGER

Som du kan se, er der god afstand mellem promenaden og vandspejlet, men takket være trappen kan vi komme tæt på vandet alligevel. Afstanden mellem kajkant og vandspejl fungerer som en buffer, der fremtidssikrer området og husene.

Det er nødvendigt, fordi vandspejlet stiger som følge af klimaforandringerne. Og allerede når vi når år 2100, vil vandet være op til en lille meter højere end i dag.

ET KONGELIGT CENTRUM

Byrummet her - og boligbyggeriet bag dig - har fået navnet 'Kongens Punkt'.

Navnet peger igen tilbage på Frederik den 3., for det var præcis dette sted kongen udpegede som centrum for den prægtige idealby og kongeby, han drømte om at skabe her i Fredericia.

Historien siger, at Kongen slog et cirkelslag på et kort med en passer. Centrum var her, hvor du står nu. For lige her - midt i Danmark og bag et moderne voldanlæg - var det helt oplagt at bygge rigets nye centrum, set med hans øjne.

Som bekendt blev det ikke Fredericia, der løb af med titlen som kongeby, men tænk engang, hvordan Fredericia og Danmark ville se ud i dag, hvis det var gået efter kongens planer...

ARKITEKTUR OG BYRUM

Byrummet for enden af kanalen er designet af SLA Architects.

Husene langs promenaden, Promenaden/Oldenborgsus og Frederikshuset, er tegnet af Laban Arkitekter, Sahl Arkitekter/ON+ PLS.

Bebyggelsen Kongens Punkt, for enden af kanalen, er tegnet af Skala Arkitekter.

Carolinelunden, på den modsatte side af promenaden, er tegnet af Arkitema Architects.

Find post 5

- *Gå tilbage langs kanalen på modsatte (venstre) side.*
- *Gå til venstre af Dehlmenholmsgade til du rammer parkstien.*

5. NATUREN IND I BYEN

Søndervold

Nu står du midt i Fredericias nye naturpark Søndervold. Du er velkommen til at tage plads ved de opstillede borde/bænke langs stien.

Søndervold er en vigtig brik i Kanalbyens udviklingsplan, fordi den genfortolker den del af det historiske voldanlæg, der ikke længere eksisterer i en ny, grøn strækning. Og sammen med det historiske voldanlæg skaber Søndervold en lang, grøn rute, som Fredericianerne kan benytte, når de skal gå eller løbe en tur.

FRA GØDNINGSFABRIK TIL BIODIVERSITET

Fortællingen om den grønne udvikling i området bliver sat på spidsen, hvis man tænker over, hvad dette område har været brugt til før, det blev til en naturpark.

For lige her, hvor planterne vokser til glæde for mennesker og dyr, ja, her lå den store gødningsfabrik Kemira, også kaldet 'Syren' fra 1910 og helt frem til 2004. Og nej, det var ikke økologisk gødning, der blev fremstillet på fabrikken med de sødligt lugtende skorstene.

Parken er anlagt i 2021 - i zoner, der er inspireret af områdets natur med kyst, vold, skove og overdrev. Her er sat 3.200 træer og buske og sået mere end 250 forskellige plantearter. Alle sorter er nøje udvalgt i forhold til, hvordan de vokser sammen med andre planter, og hvilke dyr og insekter de kan tiltrække.

Det gælder for eksempel hvidtjørn, hvis store blomsterflor virker som en magnet på bestøvende insekter. Eller vinter-eg, der er et af de træer i Danmark, der har flest tilknyttede svampe og insekter.

Hvis du ser godt efter, kan du måske kende nogle flere af de naturtyper, man møder på egnen?

BYHAVEN SØNDERVOLD

Ideen om, at der skulle være en fælles byhave

her i Kanalbyen, opstod i 2012 som en midlertidig aktivitet, der skulle være med til at kickstarte området.

Havefælleskabet blev hurtigt populært og voksede til at blive et kendt fristed i Fredericia. Og efterhånden som årene gik, blev det mere og mere tydeligt, at den midlertidige aktivitet havde stor værdi for området, og at den skulle være en permanent del af Kanalbyen. På det grundlag blev byhaven i Søndervold etableret i 2022.

UDVIKLINGEN FORTSÆTTER

Fortællingen om Kanalbyen slutter med et kig ind i fremtiden.

Hele området omkring Gammel Havn skal også udvikles med boliger, butikker kontorer og andre funktioner. Efterhånden som Kanalbyen sælger flere byggefelter til byggeri, bliver området bygge-modnet med veje og kanaler.

Det er svært at spå om, hvor lang tid det tager at udvikle hele Kanalbyen, da det afhænger af fremtidens marked for salg af byggegrunde til boliger, kultur og erhverv. Men vi er godt på vej!

Tak for besøget, og kom snart igen.

ARKITEKTUR OG BYRUM

Søndervold er designet af SLA Architects.

- 1 Fra industri til moderne bydel
- 2 Havnehygge og klimasikring
- 3 Ideer fra 1600-tallet er stadig gode

- 4 Kongen med passeren
- 5 Naturen ind i byen

Læs mere på
www.kanalbyen.dk

KANALBYEN
I FREDERICIA
IK